

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 574003/5

בבית הדין הרבני האזורי חיפה

לפני כבוד הדיינים:

הרב מימון נהרי – אב"ד, הרב יוסף יגודה, הרב יצחק רפפורט

המבקש: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד יעקב מור יוסף)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ענת שמשון ענתבי)

הנדון: פרשנות הסכם – תשלום עבור קייטנות

פסק דין

לפני בית הדין בקשת האב למתן הבהרה בנוגע לחיובו בתשלום קייטנות לילדים המשותפים במהלך חופשת הקיץ וזאת במסגרת מתן הבהרה בהסכם גירושין שאושר בבית הדין.

רקע

הצדדים נישאו בשנת 2002 ונולדו להם שני ילדים משותפים, [ע], יליד ג' טבת תשס"ה (15.12.2004), ו[א], ילידת י"ח כסלו תשס"ז (09.12.2006).

הצדדים חתמו על הסכם גירושין שקיבל תוקף של פסק דין בבית הדין בתאריך ו' אלול תשס"ז (20.08.2007), והתגרשו בגט פיטורין ביום כ"ח תשרי תשס"ח (10.10.2007). האב עובד כשוטר במשטרת ישראל.

בהסכם הגירושין התחייב האב (בסעיף 4 א, להסכם) בסך 1,500 ש"ח דמי מזונות לכל ילד עד הגיעו לגיל 21 או עד לסיום השירות הצבאי (ללא הפחתה של שליש לאחר גיל 18 אולם ללא הצמדה).

בסעיף 5 א, להסכם התחייב האב "לשאת בהוצאות ריפוי שיניים לרבות אורתודנטיה הממומנות על ידי משטרת ישראל במסגרת ביטוח שיניים שאותו ערך במשטרת ישראל. מעבר להוצאות השיניים הממומנות על ידי משטרת ישראל במסגרת הביטוח, יישא הבעל במחצית ההוצאות הרפואיות שאינן מכוסות על ידי הביטוח הרפואי, לרבות ריפוי וטיפול שיניים שלא ממומן על ידי משטרת ישראל".

בסעיף 5 ב, מתחייבים האב והאם לשאת בהוצאות רפואיות חריגות של הילדים בחלקים שווים.

המחלוקת בין הצדדים נסובה על פרשנותו של סעיף 6 להסכם בו נאמר כדלהלן:

מוסכם ומוצהר בין הצדדים כי סכום המזונות כפי שמפורט בסעיפים 4 עד 5 לעיל כולל את כל צרכי הילדים לרבות מדור, ביגוד, כלכלה, בילויים, צעצועים, רהיטים, פעוטון, גן, שמרטף, דמי טיפול וכל יתר ההוצאות הדרושות לצורכי הילדים,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אך לא כולל (ההדגשה במקור) את התשלום עבור קייטנות בתקופת החופש הגדול, אותם מתחייב הבעל לשאת לבדו על חשבונו בלבד.

כמו כן, האב והאם מתחייבים כי יישאו כל אחד במחצית הוצאות: אגרת חינוך ביה"ס (וכל תשלום חובה שיהיה צורך לשלמו על פי דרישת משרד החינוך או ביה"ס), לא כולל תשלומי רשות, ספרים, שיעורי עזר, הסעות לגנים וחוגים במהלך שנת הלימודים.

בסעיף 8 ד. המסדיר את הסדרי השהות במשך חופשת הקיץ נאמר כדלהלן:

אשר לחופשה הגדולה בקיץ, יהא הבעל רשאי לקבל את הילדים למחצית החופשה הגדולה. ברם אם הילדים ישתתפו בקייטנה במשך החופשה הגדולה, יופחתו מחצית ימי הקייטנה במשך אותה חופשה מזכויות הביקור של הבעל, ובלבד שהתקופה שבה יהיו הילדים אצל הבעל לא תפחת משלושה שבועות רצופים.

לטענת האם, יש לחייב את האב בשתי קייטנות לכל ילד לשנה, סך הכול ארבע קייטנות בשנה. כאשר לדברי האם מילת קייטנות שבהסכם מתייחסת למספר קייטנות לכל ילד בנפרד, כראיה לדבריה מציינת האם את הרישאה של הסעיף המתייחס לצרכים הכלולים בתשלום דמי המזונות ובהם ננקטה לשון יחיד בהתייחס לפעוטון וגן, וממילא כאשר הוזכר לשון של קייטנות הכוונה לכמה קייטנות לכל ילד ולא לקייטנה בודדת.

לטענת האב, המילה קייטנות מתייחסת לחיוב הכולל של האב בקייטנות, כלומר, קייטנה אחת לכל הילד.

לדבריו, הוא נטל על עצמו את מלוא עלות הקייטנה ולא את המחצית מאחר שיש השתתפות של המשטרה בסכום של 700 ש"ח מעלות קייטנה אחת לכל ילד.

כראיה לדבריו מציין האב לסעיף 8 ד. בו נאמר "ברם, אם הילדים ישתתפו בקייטנה במשך החופשה הגדולה, יופחתו מחצית ימי הקייטנה שמשך אותה חופשה..." הרי שמדובר בקייטנה בודדת ולא בשתי קייטנות.

כמו כן, טוען האב, כי אם נקבל, את פרשנות של האם, הרי שניתן לרשום את הילדים לכמות בלתי מוגבלת של קייטנות ולא מעייל איניש נפשיה לספיקא (אין אדם מכניס את עצמו לספק).

דיון והכרעה

כלל נקוט בידנו בפרשנות הסכמים שכאשר מתעורר ספק בלשון ההסכם או השטר – "יד בעל השטר על התחתונה", אלא אם כן, קיים מנהג שאז הולכים אחר המנהג ואפילו אם הוא לא נכתב כפי שנפסק בשו"ע (ח"מ סימן מ"ב סעיף ט"ו) או אם הפרשנות הזו מבטלת את ההסכם או את השטר.

בנוגע לחיוב האב בתשלום הוצאות הקייטנה אין מנהג קבוע, ורבים המקרים שבהם נושאים הצדדים בהוצאות הקייטנות בשווה.

כמו כן, לא ניתן לקבוע מסמרות בנוגע למספר מחזורי הקייטנות המקובל, וודאי לא כאשר האב נושא במלוא הוצאות הקייטנות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אולם, מאידך גיסא, לא מקובלת טענת האב כי קיים חוסר איזון בנוגע להוצאות הקייטנות, וזאת בהתחשב בכך שדמי המזונות עומדים על 1,500 ש"ח בלבד כולל מדור והוצאות פעוטון וצהרונים שעלותם נופלת על האם.

אלא שבית הדין לא דן בחיוב המזונות של האב אלא רק בפרשנות ההסכם כפי שהוסכם בין הצדדים בעת כריתת ההסכם. ולכן אין מקום לדון בפירוש הסעיף שלפנינו על בסיס צרכי הילדים וחיוב ההורים ככלל לספק לילדים שני מחזורי קייטנות ולא אחד.

מה עוד, שהאם עצמה במסגרת סיכומיה (סעיף 12) טוענת כי "האב יכול לקחת את הקטינים אליו למחצית מהחופשה הגדולה ואז לחסוך עלויות של קייטנה ומשלא עושה כן אין לו אלא להלין על עצמו", כלומר לדברי האם אין צורך ממשי בשני מחזורי קייטנה לכל ילד מלבד ההתחייבות החוזית במסגרת הסכם הגירושין.

ולכן עלינו לנקוט את הפרשנות מצמצמת על פי הכלל של יד בעל השטר על התחונה בכל מקום שיש ספק בפרשנות החוזית, וזאת בתנאי שהפרשנות אינה מאיינת את כלל ההתחייבות כדברי השו"ע חו"מ סי' מ"ב סעיף ט'.

אולם, מאחר שאנו דנים גם על תביעת הבעל להחזר תשלומים רטרואקטיביים על תשלום שנגבה ממנו שלא מן הדין, לטענתו, הרי שיש צורך להכריע אם יש סיוע לאחד הצדדים מלשון ההסכם. שאם לשון ההסכם מסופק, הרי שמספק לא ניתן לחייב את האם להשיב את ההוצאות ששולמו בעבר, אולם אם קיימת הכרעה על ידי סיוע בלשון השטר לפרשנות המצמצמת, הרי שניתן לפסוק גם החזר הוצאות באופן רטרואקטיבי.

החילוק האמור מבואר בשלחן ערוך חו"מ (סי' מ"ב סעי' י"ב) בנוגע לשטר שכתוב בו "סלעים" והמלווה אומר חמשה סלעים והלווה אומר שני סלעים, נותן לו שתים ונשבע לו היסט על השאר ואי תפיס מפקינן מיניה.

וזאת בניגוד להלכות שנאמרו מקודם כפי שנפסק בסעיף ח':

בכל הני דאמרינן לעיל שיד בעל השטר על התחונה, אי תפס מטלטלין, לא מפקינן מיניה.

והסביר הסמ"ע בסעיף י"ב (שם ס"ק ל"ב):

ולא דמי למה שכתב בסעיף ח' דבכל הני דאמרינן דיד בעל השטר על התחונה אי תפיס אפילו בעדים לא מפקינן מיניה, דשאני הכא דלשון השטר מסייע ללווה, דסתם סלעים אינן משמע יותר משנים.

כאשר מקור דבריו, מדברי המגיד משנה ודיוק הבית יוסף בדברי הטור.

ואם כן, עלינו לבחון אם לשון השטר מסייע למי מהצדדים כדי להכריע אם לחייב את האב בתשלום עתידי או לחילופין לחייב את האם להחזיר את תשלומי היתר שנגבו מן האב.

האם הביאה סיוע לדבריה מתחילתו של הסעיף, שבו נקטו הצדדים לשון יחיד בהתייחס לגן ולפעוטון (שורה 27 לפרוטוקול), זאת אומרת שההתייחסות הייתה לכל ילד בנפרד ולכן גם הפיסקה הנוגעת לחיוב בקייטנות מתייחסת לכל ילד בנפרד ומדובר בריבוי קייטנות ולא קייטנה בודדת.

אולם, אין מקום לקבל דיוק זה, וזאת לאחר בחינת גילם של הקטינים בעת אישור ההסכם. הילד הגדול היה בן שלוש והילדה הקטנה הייתה בת פחות משנה, ולכן לא היה מצב שבו שני

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ילדים יהיו בפעוטון ונכון לאותו המועד הילד שהה בגן והילדה שהתה בפעוטון. ועל כן לא היה ניתן לנקוט לשון רבים, מה שאין כן בנוגע לקייטנות זאת בהתחשב בגילם של הילדים לאחר מספר מועט של שנים יהיו שני הילדים בקייטנות.

לכאורה אין להקיש מההלכה שהובאה לעיל, בה לשון "סלעים" מסייע ללשון המועט של שניים, לנידון דידן. שבהלכה של "סלעים" שנחלקו הלווה והמלווה אם פירושו שני סלעים או חמישה סלעים, אילו הייתה כוונה לריבוי היו נוקטים לשון מפורשת מאחר שאין הכרעה אם הכוונה שלושה, חמישה, או עשרים ולכן מפרשים שנקטו סלעים בסתם לציין למיעוט רבים, וסתמו כפירושו שניים ולא יותר.

מה שאין כן, בנידון דידן, היה מקום לפרש כדברי האם שנקטו מיעוט רבים בהתייחס לכל ילד.

ובכך נדחית גם כן טענת בא כח האב שאם נקבל את פרשנותה של האם הרי שניתן לחייב את האב במספר בלתי מוגבל של קייטנות, ולא מעייל נפשיה לספיקא (אינו מכניס את עצמו לספק), לאמור, זה אינו, שגם לדברי האם הפרשנות היא קייטנות שמיעוטם שנים לשני הילדים, ואף לדבריה יש מגבלה בכמות הקייטנות במשך החופש הגדול, יעויין עוד בסמ"ע (חור"מ סי' ס' ס"ק ט"ז).

אולם יש להביא סיוע לטענת האב מסעיף 8 ד. להסכם ששם דובר על קייטנה בודדת לכל ילד.

וכמו כן, מהפתיח של סעיף 6 בו נכתב:

מוסכם ומוצהר בין הצדדים כי סכום המזונות כפי שמפורט בסעיפים 4 עד 5 לעיל כולל את כל צרכי הילדים לרבות מדור, ביגוד, כלכלה, בילויים...

כלומר, ההתייחסות היא לצרכי שני הילדים בכללותם – המדור של שני הילדים, והביגוד של שני הילדים, וממילא גם הקייטנות של שני הילדים, שפירושו קייטנה אחת לכל ילד בדומה לכל מקום בו ננקט לשון רבים שפירושו שניים ולא ארבע בדומה למבואר בשו"ע (סי' מ"ב סע' י"ב), לאחר שנשללה פרשנותה של האם.

עוד יש להביא סיוע לפרשנותו של האב מגוף הסדרי השהות בימי חופשת הקיץ המוסדרים בסעיף 8 ד':

אשר לחופשה הגדולה בקיץ, יהא הבעל רשאי לקבל את הילדים למחצית החופשה הגדולה. ברם אם הילדים ישתתפו בקייטנה במשך החופשה הגדולה, יופחתו מחצית ימי הקייטנה במשך אותה חופשה מזכויות הביקור של הבעל, ובלבד שהתקופה שבה יהיו הילדים אצל הבעל לא תפחת משלושה שבועות רצופים.

בהנחה שבדרך כלל התקופה בה נערכת קייטנה היא שלשה שבועות או לפחות שבועיים הרי שאם מדובר בשתי קייטנות של שלשה שבועות בחופש הילדים יהיו רק אצל האב בזמן שאין קייטנות, וזו חלוקה שאינה מסתברת. אף אם מדובר בקייטנות של שבועיים הילדים יהיו אצל האב שלשה שבועות ואצל האם שבוע בלבד. לכן יותר מסתבר שכוונת הצדדים הייתה לחייב את האב על קייטנה אחת בלבד.

כמו כן, בסעיף 5 א. בנוגע להוצאות ריפוי שיניים ואורתודנטיה נראה כי ההוצאות שלקח האב על עצמו מעבר לחיוב האישה נגזרו מההטבות שניתנו לו במסגרת עבודתו במשטרה, יש

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לסיק כך גם בנוגע לקייטנות, שנראה כי האב נטל על עצמו את התשלומים של קייטנות הואיל ובהם קיבל סיוע מהמשטרה, קרי קייטנה אחת לכל ילד ולא מעבר לכך.

לאור האמור פוסק בית הדין כדלהלן:

א. ההסכם שאושר בבית הדין אינו מחייב את האב בתשלום של יותר מקייטנה אחת לכל ילד, בכל שנה.

ב. פירוש זה הוא בתורת ודאי ולא בתורת ספק, ועל האם להחזיר את תשלומי היתר אותם גבתה בעבר.

ניתן לפרסם בהשמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"ח באייר התשע"ו (05/06/2016).

הרב יצחק רפפורט

הרב יוסף יגודה

הרב מימון נהרי – אב"ד